

POZICE

**HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY
VŮČI KOHEZNÍ POLITICE
2028+**

Prosinec 2024

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA
MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY
ODBOR EVROPSKÝCH FONDŮ

Pozice hlavního města Prahy vůči kohezní politice 2028+

Hlavní město Praha plně podporuje kohezi jako dlouhodobou a strategickou investiční politiku, která systematicky a strukturálně podporuje všechny regiony EU v jejich rozvoji. Série krizí v posledních letech měla zásadní ekonomické dopady na EU, odhalila slabiny jejího hospodářského modelu a znamenala časové oddálení reálného naplnění vize konvergence EU. **Praha je jedním z nejvýznamnějších hráčů socioekonomického růstu jak v České republice, tak v kontextu střední a východní Evropy.** Všechny krize, jež se projeví v Praze, tak mívají významný negativní dopad i na výkon dalších regionů.

Praha podporuje silné ukotvení následujících principů v budoucí kohezní politice:

- place - based přístup (územně orientovaný přístup),
- sdílená a jednoduchá pravidla,
- propojování regionů,
- partnerský přístup,
- respektování různorodých potřeb, silných stránek a slabín jednotlivých regionů,
- flexibilitu implementace při nastalých krizích,
- koncentraci na realizaci menšího množství projektů, které budou finančně objemnější a komplexnější,
- využití nástroje Integrovaných územních investic (ITI) a prohlubování metropolitní spolupráce,
- rozšíření finančních nástrojů, nástrojů S3 strategie cílené chytré specializace.

Aktuální programové období 2021–2027 ukazuje, že **centrální nastavení podmínek podpory není pro Prahu vhodné, což potvrzuje i Evropská komise. Praha coby zkušený aktér implementační struktury již od vstupu ČR do EU je připravena se jako partner proaktivně zapojit do přípravy kohezní politiky 2028+, přispět k její revitalizaci a zapojit se do její implementace.**

- **Při přípravě programového období 2028+ musí být zohledněny specifické potřeby hl. m. Prahy plynoucí z jeho výjimečného postavení v rámci ČR.**
- **Hl. m. Praha potřebuje individuální přístup při nastavování podmínek podpory, který umožní flexibilně reagovat na jeho specifické výzvy.**
- **Z prosperity hl. m. Prahy profitují i ostatní regiony, Praha a Pražská metropolitní oblast proto potřebují získat dostatečné finanční prostředky pro zajištění kontinuity hospodářského růstu a harmonického rozvoje regionů.**
- **Je nutné, aby hl. m. Praha nebylo opomíjeno a bylo aktivně zapojeno do všech vyjednávání o kohezní politice 2028+ a do nastavování programového období 2028+.**

Praha je městem příležitostí, jako klíčový hráč v návaznosti na potřebu posílení hospodářského růstu naplňuje charakteristické znaky znalostní ekonomiky – vysoké počty vysokoškolských absolventů, pracovníků v technických, vědeckých, finančních a dalších odborných oborech, efektivní a nekorupční řízení – a nabízí svůj rozvojový potenciál.

Výzvy, které ohrožují růst a konkurenceschopnost Prahy a určují priority jejího rozvoje:

- více rozvinutý, ale extrémně přetížený region,
- rozsah a měřítko problémů násobně větší než v ostatních regionech Česka,
- přetížená doprava, negativní dopady na životní prostředí, výzvy spojené s otázkami adaptace na změnu klimatu,
- demografické výzvy - vstřebávání vysokého nárůstu počtu obyvatel v metropolitní oblasti i příprava na stárnutí populace,
- největší nedostupnost bydlení, nárůst bezdomovectví a sociální nouze bez dostatečného pokrytí sociálními službami,
- nedostatečná kapacita vzdělávací infrastruktury
- nedostatečná digitalizace a inovace,
- nevyhovující nastavení rozpočtového určení daní,
- zanedbatelná až nulová podpora velkých pražských infrastrukturních akcí celorepublikového významu ze strany státu.

Specifické postavení hl. m. Prahy

- Zaujímá pozici hospodářského, vědeckého, vzdělanostního, kulturního a politického centra ČR,
- vyniká vysokou kvalitou života obyvatel, kvalitní MHD, vysokým podílem městské zeleně,
- je zároveň obcí, krajem a regionem soudržnosti úrovně NUTS 2,
- žije zde 1,36 mil. obyvatel s trvalým pobytem, což představuje 13 % podílu na populaci ČR,
- pražská ekonomika vytváří 25 % HDP státu,
- soustředí se zde vysoce vzdělaná pracovní síla, koncentrují vědecké a výzkumné kapacity,
- nachází se zde řada příležitostí pro pracovní uplatnění i pro volnočasové vyžití.

Z prosperující Prahy těží i ostatní regiony, ať už přímo díky rozpočtovému určení daní, nebo nepřímo díky koncentraci obchodních i pracovních příležitostí, zaměstnanosti dojíždějících, image a prestiži.

Specifičnost Prahy však nevyhnutelně vede k velkému zatížení: zahlcenost dopravy, nedostatečná připravenost na stárnutí populace, tlak na udržitelnou městskou mobilitu, nedostatek cenově dostupného bydlení, nedostatečná kapacita vzdělávací infrastruktury, nepříznivý dopad klimatické změny na snesitelnost života v metropoli, výrazný dopad četných krizí (covid, energetika, přijetí více než 100 tisíc ukrajinských uprchlíků, vysoká míra inflace v ČR) a další.

Specifika pražské ekonomiky, nadhodnocení ekonomické kondice Prahy:

- HDP ukazuje ekonomiku Prahy v pozitivnějším světle než jiné validní makroekonomické ukazatele, např. při pohledu přes příjem domácností je Praha na evropském průměru.
- Není zohledněno, že reálně v Praze žije až o třetinu více obyvatel, než je trvale hlášeno, a její infrastruktura a služby jsou denně využívány obyvateli okolních regionů a turisty (podle posledního

šetření ČSÚ z roku 2021 dojíždělo 243 tisíc osob denně, zejména ze Středočeského kraje; v současnosti bude toto číslo ještě výrazně vyšší).

- Nastavení systému veřejných financí má za následek též minimální finanční autonomii Prahy (pouze 6 % podíl autonomních příjmů na celkovém rozpočtu města). Ze srovnání s jinými evropskými městy vychází Praha s velkým odstupem nejhůře.
- Praha vydává bez finanční podpory státu obrovské částky na dopravní infrastrukturu, včetně rozšíření sítě metra a nových přestupních uzlů, která slouží do značné míry i mimopražským rezidentům. Ve srovnatelných městech EU je finanční podíl států (příp. s příspěvím evropských fondů) na výstavbě dopravní infrastruktury dvoutřetinový.

Hrozí, že uvedená úskalí daná specifickostí Prahy a nastavením systému veřejných financí povedou k jejímu postupnému zaostávání za jinými evropskými metropolemi.

Snižování rozdílů mezi regiony nelze dosahovat zpomalením rozvoje více rozvinutých regionů.

Dostatečné finanční prostředky pro Prahu a metropolitní oblast přispějí k posílení konkurenceschopnosti i pozice Prahy jako lídra v evropském kontextu a vybalancování nestandardních výzev, kterým kvůli své jedinečné pozici hlavní město čelí.

Podrobněji rozpracované stanovisko hl. m. Prahy k budoucnosti kohezní politiky, výzvy a potřeby hlavního města v oblastech bydlení, dopravy, vzdělávání, vědy, výzkumu a inovací, digitalizace, a životního prostředí viz níže v textech **POSTOJ PRAHY KE KOHEZI** a **VÝZVY, kterým Praha čelí, a POTŘEBY, které z toho plynou**.

POSTOJ PRAHY KE KOHEZI

Série krizí v posledních letech měla zásadní ekonomické dopady na EU, odhalila slabiny jejího hospodářského modelu a znamenala časové oddálení reálného naplnění vize konvergence EU.

Města a regiony, jako jednotky územní správy nejbliže občanům a nejvíce obeznámené s jejich potřebami a s rozvojovými nedostatky svých území, musí proaktivně formovat debatu o budoucnosti kohezní politiky a prosazovat svoji vizi o jejích principech a fungování. Praha podporuje kohezní politiku jako komplexní politiku zastřešující řadu instrumentů a programů s cílem posílit hospodářskou, sociální a územní soudržnost EU a podpořit všechny regiony v jejich rozvoji. Praha potřebuje **samostatně a flexibilně reagovat na potřeby svých obyvatel a specifika, ale i potřeby subjektů nacházejících se na jejím území. Praha byla součástí implementační struktury strukturálních fondů ČR již od vstupu ČR do EU.** Vedle tisíců úspěšně zrealizovaných projektů byla ve městě vytvořena kvalitní administrativní kapacita, metodická podpora, systémy hodnocení, systémy vnitřní kontroly. **Kohezní politika EU je stále aktuální. Zapojení hl. m. Prahy do vyjednávání nastavení politiky soudržnosti po roce 2027 je důležitým tématem. Praha je připravena se proaktivně zapojit do přípravy kohezní politiky 2028+ a přispět i k její revitalizaci** z pohledu klíčového hráče v regionu. Pracuje na pozičních dokumentech, je připravena jasně stanovit priority, analyzovat současné absorpční kapacity a vstoupit do diskuse o budoucnosti kohezní politiky ve všech fázích. Je důležité, aby město aktivně spolupracovalo s EU a využívalo dostupné prostředky k podpoře svého rozvoje. Rada Asociace krajů ČR konstatuje, že Praha má natolik specifické postavení s významným celorepublikovým dopadem, že potřebuje vlastní individuální přístup a specifické podmínky v rámci nastavení kohezní politiky na národní úrovni. Stejně tak v rámci realizace nástroje Integrované územní investice (tzv. ITI) patří Pražská metropolitní oblast z pohledu ČR k nejrozsáhlejší a má specifické parametry a postavení jako klíčový motor socioekonomického růstu celé ČR. Praha usiluje o kontinuální implementaci nástroje ITI, který stimuluje úspěšný a vyvážený rozvoj a posiluje vazby v území Pražské metropolitní oblasti a výrazně přispívá k posílení konkurenceschopnosti v českém, evropském i globálním měřítku.

Devátá Kohezní zpráva, kterou zveřejnila Evropská komise, hodnotí pokrok v politice soudržnosti v celé Evropské unii. Kohezní politika:

- by se měla otevřít všem regionům a v nich hledat úzká hrdla, která podvazují ekonomický růst a kvalitu života,
- připravovat prostor pro proaktivní hledání příležitostí a potenciálu,
- neměla by sledovat jenom ekonomický růst, ale řešit rovnost příležitostí a podporovat rozvoj lidského kapitálu,
- měla by investovat do vytváření regionálních ekosystémů, které usnadní absorpci přelévání zdrojů (spillover efekt),
- a měla by se zaměřit na posílení hospodářské interakce mezi dynamičtějšími a zranitelnějšími regiony EU.

Takové investice soudržnosti mohou zvýšit celkový růst prostřednictvím rozmanitých konkurenčních výhod a mobilizace všech zdrojů dostupných v EU.

Z pohledu Prahy se kohezní politika i nadále musí **zaměřovat na všechny regiony v EU** s cílem podpořit **hospodářský růst, rozvoj vzdělávání, udržitelný rozvoj a zvýšit celkovou kvalitu života občanů.** Potíže s **přechodem na klimaticky neutrální, oběhové, zelené a digitální hospodářství** se v řadě oblastí týkají zejména vysoce urbanizovaných území a kohezní politika musí městům pomáhat překonávat

strategické výzvy. A ač sociální koheze probíhá, některé výzvy zůstávají, a i v rozvinutých regionech jsou cílové skupiny narážející na nedostatek příležitostí z důvodu diskriminace.

Praha se aktivně zapojuje do aktivit v rámci projektu ESPON - URDICO - Urban Dimension of Cohesion Policy and other EU programmes, kde je hlavní město jedním ze stakeholderů.

Praha také upozorňuje na odlišnou míru fiskální decentralizace v členských státech EU, kdy financování územních samosprávných celků se liší stát od státu. Nicméně finanční prostředky z politiky soudržnosti jsou rozdělovány pouze dle jednoho kritéria, a sice výše HDP, bez dalšího zohlednění specifického nastavení správy v jednotlivých členských státech. Ukazatel HDP tak indikuje pouze míru ekonomické aktivity na daném území. Na to však Praha dlouhodobě doplácí, jelikož stávající výše příjmů města dle současného rozpočtového určení daní intenzitu ekonomické aktivity reflektuje pouze zanedbatelně a město proto není přímo finančně motivováno podporovat rozvoj konkurenceschopnosti subjektů na svém území. **Praha požaduje nadále nesnižovat míru spolufinancování v návaznosti na HDP, jelikož se dostává na hranici realizovatelnosti.**

V budoucnu musí být kladen větší důraz též na digitalizaci a odolnost společnosti, zejména podporovat kapacity měst a regionů, vyhodnocovat sociální a ekonomickou zranitelnost a formulovat a plánovat opatření, které zajistí lepší připravenost na očekávaná i neočekávaná nebezpečí. Zároveň by nemělo dojít k upozadění podpory konkurenceschopnosti. Opomíjen nemá být ani pákový efekt v případě investic do rozvinutějších regionů, jejichž hospodářský rozvoj má značné nadregionální účinky. Praha bude chtít využít příležitostí, které zelená a digitální transformace nabízí, k dosažení větší udržitelnosti, konkurenceschopnosti a sociální soudržnosti.

Praha podporuje silné ukotvení následujících principů v budoucí kohezní politice:

- place-based přístup (územně orientovaný přístup),
- propojování regionů,
- partnerský přístup,
- respektování různorodých potřeb, silných stránek a slabin jednotlivých regionů,
- flexibilitu implementace při nastalých krizích,
- koncentraci na realizaci menšího množství projektů, které budou finančně objemnější a komplexnější,
- využití nástroje Integrovaných územních investic (ITI) a prohlubování metropolitní spolupráce,
- rozšíření finančních nástrojů, nástrojů S3 strategie cílené chytré specializace.

Praha souhlasí s prioritami ČR pro nastavení budoucí kohezní politiky, mezi něž patří co nejvyšší flexibilita, politika soudržnosti pro všechny regiony, rozšíření finančních nástrojů, zachování sdíleného řízení, stabilní a jednoduchá pravidla, place-based přístup, poučení z NPO.

VÝZVY, kterým Praha čelí, a POTŘEBY, které z toho plynou

Ekonomická základna Prahy zaujímá výjimečné postavení v hospodářství Česka a je **hlavním pólem růstu** země. Vyznačuje se dynamikou vývoje ekonomické výkonnosti, silnou pozicí odvětví s vysokou přidanou hodnotou a dlouhodobým posilováním obslužné sféry, která se významně podílí na tvorbě hrubé přidané hodnoty regionu. **V Praze se koncentrují politické, mezinárodní, ekonomické, vzdělávací a výzkumné instituce s celorepublikovým významem a řada velmi významných zaměstnavatelů.** Pražská metropolitní oblast plní roli centra středoevropského významu a projevuje se nejvyšší ekonomickou silou (HDP na obyvatele) z metropolitních oblastí v ČR, dominantní pozicí v oblasti vědy a výzkumu a nejvyšší produktivitou práce v rámci ČR.

Bydlení a demografie

Růst cen na pražském rezidenčním trhu snižuje finanční dostupnost bydlení v Praze. Praha v kontextu evropských metropolí (např. Mnichov, Budapešť, Bratislava, Vídeň, Berlín, Varšava) představuje město s **nejhorší finanční dostupností bydlení.** Ke snižující se finanční dostupnosti vlastnického bydlení se přidává i **problém dostupnosti a udržitelnosti nájemního bydlení.**

V roce 2018 bydlelo v nájemním bydlení 31 % obyvatel Prahy (tj. nejvyšší podíl v rámci krajů ČR), přičemž pražští nájemníci vydávají v průměru přibližně jednu třetinu celkových disponibilních příjmů domácnosti na bydlení. V přepočtu připadá v Praze na 1 obecní byt 42 obyvatel (v Curychu, Vídni či Kodani připadá na 1 obecní byt méně než 10 obyvatel, v Brně 13 obyvatel).

Z důvodu **stárnutí populace** se Praha také bude v čím dál větší míře potýkat s otázkou **udržitelného bydlení seniorů.** V roce 2030 zde bude dle prognózy žít 255 276 seniorů 65+. V případě počtu obyvatel starších 80 let je předpokládán přírůstek ještě markantnější, počet osob starších 80 let vzroste dle prognózy z 55 376 v roce 2016 na 81 600 osob v roce 2030. Služby je proto třeba poskytovat lidem blízko jejich bydliště. Praze se přitom kvůli nedostupnosti bydlení nedaří čelit demografickému stárnutí, drahé bydlení odrazuje mladé od založení rodiny v Praze.

Tato situace nepříznivě ovlivňuje nejenom životní standard a perspektivy domácností, ale i konkurenceschopnost a sociální stabilitu celého města.

V Praze žije 8 - 12 tisíc osob bez střechy a bez bytu, přičemž přibývají osoby z dalších zemí východní Evropy. Dalších 10,5 tisíce osob žije v nejistém a nevyhovujícím bydlení. Je alarmující, že zejména kvůli nízkým příjmům / vysokým nákladům na bydlení je v Praze kolem 258 tisíc osob, tj. 19 % domácností, zatíženo nadměrnými náklady na bydlení, z nichž 160 tisíc osob je i ohroženo ztrátou bydlení.

Praha se potřebuje stát silným aktérem s aktivně řízenou bytovou politikou a dostatečnou nabídkou kvalitního, dlouhodobě udržitelného, a především finančně dostupného bydlení, k němuž budou mít přístup obyvatelé všech sociálních vrstev. Současně musí věnovat pozornost řešení problematiky ztráty bydlení a prevence ztráty bydlení se zaměřením na zranitelné skupiny osob.

Doprava

Špatná dopravní situace Prahy je znásobena její polohou uprostřed Středočeského kraje, se kterým tvoří metropolitní oblast. Pražská dopravní infrastruktura je tak vystavena enormnímu náporu nejen cestujících celé metropolitní oblasti, což je téměř 1/5 obyvatel ČR, ale i turistů z celého světa, což vytváří enormní tlak na modernizaci a rozšiřování hromadné dopravy. A počet cestujících stále roste.

Důsledky takto přetížené dopravní sítě jsou kritické, silnice okrajové části Prahy, ale i vnitřní hlavní tahy, jsou každodenně blokovány kolonami vozidel (v případě nehody či uzavírky je pak lokalita prakticky neprůjezdná), tím dochází i k paralýze autobusové a tramvajové hromadné dopravy a co je nejhorší, jsou tím i znemožněny efektivní průjezdy vozidel IZS. **A v tomto případě již nejde „jen“ o čas, o který lidé přicházejí při dojíždění za prací, ale o ohrožení lidských životů.**

Ochromena však není jen silniční doprava, na hranici svých kapacit jsou i stále větší části hromadné dopravy – celá linka metra C naráží na limity svých přepravních možností, stejně tak i koridor tramvajové dopravy v okolí Karlova náměstí, příměstská vlaková doprava využívá zastaralou techniku za hranici životnosti, přičemž takových lokalit a komplikací stále přibývá. Se stále rostoucí zátěží silnic a chodníků je i jejich degradace výrazně rychlejší a závažnější a s tím vyvstává i opět enormní potřeba nákladných a častých oprav.

Jedinou možností, jak zamezit dalšímu ohrožování lidských životů, lidského zdraví a škodám na majetku, jsou masivní investice do **změny celé dopravní sítě v rámci Pražské metropolitní oblasti a omezení individuální automobilové dopravy**. Což zejména obnáší:

- rozvoj a modernizaci kolejové dopravy (příměstské železniční, tramvajové a metra),
- posílení provázanosti jednotlivých druhů dopravy (například více přestupních uzlů),
- posílení preference hromadné dopravy,
- využívání inteligentních dopravních systémů,
- budování vnějšího prstence záchytných parkovišť zejména ve Středočeském kraji,
- budování dobíjecí / plnicí infrastruktury pro elektro a vodíková vozidla,
- výstavbu Městského a Pražského silničního okruhu.

Veškerá tato opatření povedou nejen ke zmírnění dopadů na lidské životy a zdraví, ale také se projeví ve snížení uhlíkové stopy a energetické náročnosti dopravy, ve zlepšení ovzduší a v neposlední řadě povedou i ke zmírnění dopadů klimatické změny.

Vzdělávání a konkurenceschopnost

Vzhledem k stále rostoucí poptávce a neustále se zvyšujícím nárokům na kvalitu vzdělávání je současná, kapacitně **nedostatečná vzdělávací infrastruktura** ohrožením konkurenceschopnosti hlavního města.

V Praze se počty žactva/studenstva zvyšují více, než by odpovídalo přirozenému populačnímu růstu, a **nedaří se včas zajistit tomu odpovídající počty kvalifikovaných a aprobovaných učitelů**. Pro Prahu je typický vysoký věkový průměr pedagogů a nedostatečná motivace mladých odborníků k učení. Kvůli vysokým životním nákladům v Praze a horšímu společenskému vnímání ztrácí učitelská profese v Praze atraktivitu. Počet žáků středních škol kontinuálně roste, a proto hlavní město navyšuje kapacity středních škol. I přesto ale v důsledku demografického vývoje, a zejména kvůli dojíždění žáků z jiných krajů ČR, střední školy dlouhodobě nepokrývají zájem o střední vzdělávání. Nadměrné množství žáků z ostatních krajů, kteří studují na pražských středních školách, má negativní dopad na rozpočet hlavního města.

Pražské školy se ve srovnání se zbytkem ČR rovněž vyznačují poměrně **vysokým zastoupením dětí s potřebou podpůrných opatření a vysokým zastoupením žáků-cizinců** (Praha: 9,7 % žáků-cizinců, průměr ČR: 3,2 % žáků-cizinců). Přitom však děti s potřebou podpůrných opatření nedostávají dostatečnou podporu.

Vazba vzdělávání na trh práce má v Praze slabiny v nedostatečné spolupráci škol se zaměstnavateli a nedostatečném kariérním poradenství. Nastavení vzdělávací soustavy, které má odpovídat budoucím kvalifikačním potřebám, má v současné podobě nesouměrné rozložení a neodpovídá průměrnému rozvrstvení kvalifikací všech sektorů. **Oproti jiným krajům byla Praha v předchozích letech buď opomenuta, nebo omezena při financování vybavenosti škol z evropských fondů.**

Bez podpory rozvoje vzdělávání bude hlavní město vystaveno riziku oslabení konkurenceschopnosti. **Je třeba rozšiřovat kapacity škol, průběžně zajišťovat moderní vybavení, podporovat žáky s potřebou podpůrných opatření, podporovat a vzdělávat pedagogické pracovníky.** Propojení na trh práce a úspěšnost absolventů zvyšovat kvalitním kariérovým poradenstvím, intenzivnější spoluprací škol se zaměstnavateli a efektivní predikcí trhu práce.

Věda, výzkum a inovace

Z pohledu vědy, výzkumu a inovací je pro pražskou ekonomiku výzvou nedostatečná výkonnost a kvalita daná **roztržitostí výzkumu, nedostatečná velikost výzkumných týmů** nebo **nedostatek rizikového výzkumu**. Také **infrastruktura pro výzkum, vývoj a inovace v Praze úplně neodpovídá** aktuálním, a hlavně budoucím potřebám.

Pokulhává **spolupráce mezi pražskými podniky a výzkumnou sférou oproti jiným metropolím Evropy. Pražský privátní sektor indikuje nižší ochotu inovovat a přivádět na trh nová řešení. Zároveň až 48,1 % patentů s alespoň jedním českým vynálezcem končí v zahraničních rukou a nenajde využití na českém území. Slabší kvalitu vykazují výstupy inovačního systému – kvalita publikací a počet patentových přihlášek vztaženým k regionálnímu HDP. V těchto dvou indikátorech se Praha umístila v nejnižším kvartilu sledovaných regionů. Na poměrně nízké pozici v mezinárodním srovnání se nacházejí pražské vysoké školy, které mimo jiné nemohly čerpat významné finanční prostředky pro vědu a výzkum a oproti jiným krajům tak nemohly budovat významná technologická a vědecká centra, jako například v Brně a dalších městech.**

Praha potřebuje chytře a funkčně **propojit byznys, výzkum a inovace a zlepšit podmínky pro znalostní podnikání a život Pražanů**, konkrétně např. zvýšit spolupráci veřejného, soukromého a akademického sektoru, zkvalitnit procesy ve veřejné správě, usnadnit rozvoj nových inovativních MSP a podpořit kvalitnější zařízení inovační infrastruktury apod. Potřebuje se soustředit na rozvoj prostředí stimuluje inováce a fungující partnerství.

Pro realizaci těchto opatření bude potřeba zejména:

- podporovat mezinárodní výzkumné, vývojové a inovační projekty,
- rozvíjet výzkumné, vývojové a inovační aktivity podniků (i začínajících) na území hl. města Prahy a rozvíjet/rozšiřovat/zkvalitňovat prostorové kapacity a specifická zařízení,
- zajistit proaktivní politiku podporující příliv přímých zahraničních investic v oborech s vyšší technologickou/znalostní náročností do hlavního města Prahy a péči o tyto zahraniční investory,
- rozvíjet/rozšiřovat/zkvalitňovat prostorové kapacity, specifická zařízení, vybavení a služby vědecko-technických parků, technických parků a inkubátorů na území hl. města Prahy.

Digitalizace

Udržet krok s turbulentním rozvojem digitálních a smart technologií je pro Prahu výzvou, která může výrazně posílit její konkurenceschopnost, zlepšit kvalitu života jejích obyvatel i zařadit ji mezi významné evropské a světové metropole v této oblasti.

Rozvoj digitálních služeb a smart technologií je důležitým předpokladem pro posílení konkurenceschopnosti a kvality života ve městě. Digitalizace je průřezové odvětví, které se dotýká mnoha oblastí života obyvatel Prahy a zásadně ovlivňuje její potenciál do budoucna. Dle studie McKinsey je v rozsahu 10 let možné díky „smart“ řešením dosáhnout úspory až o 50 % v oblastech jako je spotřeba energie, 20 % v městské dopravě, zlepšení spotřeby vody o 80 % či 20% snížení kriminality. Její správné uchopení má vliv nejen na úsporu energií a času, ale i na efektivitu systémů a přispívá tak ke zlepšování každodenního života občanů.

Praha má v oblasti digitalizace řadu rezerv. V oblasti energie a chytrých budov se Praha např. potýká se zastaralým veřejným osvětlením a nedostatečným dimenzováním rozvodné sítě pro rozvoj elektromobility. V oblasti dopravy nedostatečné využití digitalizace a smart řešení brání její plynulosti, zvyšuje dobu jízdy i zdržení na křižovatkách. Zároveň neumožňuje dostatečnou preferenci klimaticky příznivých způsobů dopravy a vede ke zvyšování emisí. V rámci veřejné správy není na úřadech dostatečně plně digitalizována řada agend. Zaostávání v elektronizaci služeb snižuje výkonnost správy, brání zkvalitňování komunikace s obyvateli i návštěvníky města a zvyšuje byrokratickou zátěž. V oblasti nakládání s odpady Praha a ČR hluboce zaostává za cílem EU do roku 2030 materiálově využívat 65 % komunálního odpadu. Rezervy jsou i v oblasti modernizace technologického vybavení pražských škol, což může negativně ovlivnit úroveň vzdělanosti a snížit připravenost žáků na požadavky digitální éry 21. století. Současnou výzvou je i využití umělé inteligence v klíčových oblastech městského života, jako jsou zdravotnictví, doprava a energetika.

Praha v oblasti digitalizace potřebuje:

- Posílit digitalizaci v mobilitě, zejména sběrem dat potřebných pro dopravní opatření, zvýšením využívání světelných signalizací a telematiky pro preferenci veřejné dopravy a chodců
- Posílit využití digitálních a smart řešení v oblasti energetiky, zejména v oblasti snižování energetické náročnosti budov, veřejného osvětlení a přípravy rozvodné sítě pro elektromobilitu
- Zvýšit využití digitálních technologií pro podporu „bezodpadového“ města a zefektivnit odpadové hospodářství
- Zvýšit digitalizaci veřejné správy, posílit elektronizaci a zkvalitnit komunikaci s obyvateli a návštěvníky města
- Modernizovat technologické vybavení ve školách

Životní prostředí

V Praze roste riziko zdravotních komplikací pro obyvatele a návštěvníky, které je dáno pokračujícím nárůstem rezidentů i turistů, intenzivnější silniční dopravou, nesystematickým zastaralým způsobem urbánního rozvoje podporujícím rozpínání do volné krajiny, degradací a záborem půdy i v neposlední řadě probíhající změnou klimatu.

Praha je v současné době nejen oblíbenou a vyhledávanou turistickou destinací, ale i městem, kde žije značná část obyvatel ČR a kam se za prací denně sjíždějí statisíce občanů z celé metropolitní oblasti.

Z Prahy se stává prakticky „pec“, kde v letních měsících v důsledku klimatické změny dochází k nárůstu fyziologicky ekvivalentních teplot až přes 50 stupňů, avšak daleko závažnější je řádový nárůst tropických dní a zejména nocí. Tyto teplotní extrémy mají značně negativní dopad na lidský organismus. Citelný je nedostatek zelených ploch, které by nejen zmírňovaly dopady tepelného ostrova, ale i pomáhaly zadržovat vodu v půdě. Alarmující je kritický nedostatek zeleně přímo v ulicích, a to hlavně v rámci nových developerských projektů, která by poskytovala stín a ochlazovala vzduch.

Byť je Praha městem na řece Vltavě, potýká se s nedostatkem vody v krajině, a naopak je vystavena záplavám, přívalovým dešťům, které nepřinášejí vodu do krajiny a půdy, ale spíše devastují.

K eliminaci či **zmírnění negativních projevů klimatické změny** bude třeba uplatňovat opatření blízka přírodě s využitím ekosystémových služeb zelené a modré infrastruktury:

- zajistit výrazný nárůst komplexních vegetačních prvků a zelených ploch přímo v ulicích a na fasádách a střeších,
- podpořit optimální hospodaření se srážkovou vodou,
- postupně zavádět prvky modré infrastruktury – přírodní, ale i umělé (dle Standardů HMP),
- posílit použití moderních technologií – teplo odrážející povrchy a nátěry atp.,
- zaručit kontrolovaný urbánní rozvoj, včetně dobré občanské vybavenosti v dochozí vzdálenosti, zamezit fragmentaci krajiny,
- zabezpečit vhodné nakládání s půdním fondem a rozvíjení městského zemědělství (zejména v rámci soukromého sektoru).

Ke skutečnému zmírnění dopadu klimatické změny a k ochraně lidských životů a zdraví dojde jen tehdy, pokud budou opatření zaváděna komplexně a dojde k synergii i s dalšími oblastmi, zejména s oblastí bydlení (podpora dostupnosti adekvátních technologií, opatření adaptace budov a omezení lokálního vytápění) a dopravy (snížení emisí z dopravy).

ZDROJE

- 5 mýtů o Praze a rozpočtovém určení daní, Pavel Vyhnánek, náměstek primátora hl. m. Prahy, 2021
- Analýza nájemního bydlení v Praze, Pražská developerská společnost, 2023
- České školství v mapách, Česká školní inspekce, 2022
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy hl. m. Prahy 2024 – 2028, Hl. m. Praha, Magistrát hl. M. Prahy, odbor školství, mládeže a sportu, 2024
- Forging a Sustainable Future Together: Cohesion for a Competitive and Inclusive Europe – Report of the High-Level Group on the Future of Cohesion Policy, Evropská komise, 2024
- Chudé město pražské?, Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2020
- Integrovaná strategie pro ITI Pražské metropolitní oblasti pro období 2021 – 2027, Hl. m. Praha, Magistrát hl. M. Prahy, odbor evropských fondů, 2023
- Klimatický plán hlavního města Prahy do roku 2030, Hl. m. Praha, Magistrát hl. M. Prahy, odbor ochrany prostředí, 2021
- Koncepce Smart Prague do roku 2030, Operátor ICT, 2017
- Krajský akční plán III Praha, Pražský inovační institut, z. ú., 2023
- Ninth report on economic, social and territorial cohesion, Evropská komise, 2024
- Plán udržitelné mobility Prahy a okolí, aktualizace 2024, poladprahu.cz, MHMP 2024
- Praha 2030: Česká metropole se chce stát kulturním centrem Evropy (dipozitiv.cz), <https://camp.dipozitiv.cz/>, 2018
- Praha v evropském kontextu, Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2024
- Prognóza obyvatel a veřejné vybavenosti v Praze 2023–2050, Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2024
- PS Koheze, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 23. 4. 2024
- Rámcová pozice hl. m. Prahy ke kohezní politice po roce 2027, Hl. m. Praha, Magistrát hl. m. Prahy, 2023
- Regionální inovační strategie hlavního města Prahy (Pražská RIS3), Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, Pražský inovační institut, z. ú., 2023
- Smart Prague Index - Ročenka 2022, Operátor ICT, 2023
- Souhrnná závěrečná evaluace OP PPR, Ernst & Young, s.r.o., 2024
- Strategický plán hl. m. Prahy, Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2016
- Strategie adaptace hlavního města Prahy na změnu klimatu, Hl. m. Praha, Magistrát hl. m. Prahy, 2020
- Strategie aktivní mobility v Praze, <https://iprpraha.cz/stranka/3397>, 2022
- Strategie prevence, snižování negativních dopadů a ukončování bezdomovectví v Praze do roku 2030, Hl. m. Praha, Magistrát hl. m. Prahy, odbor sociálních věcí, 2022
- Strategie rozvoje bydlení v hl. m. Praze, Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2021
- Why cities must drive growth in the EU's single market, Centre for European Reform, 2024